

1925 MÁJUS 15.

Orth Pál

ERDÉSZETI LAPOK

LXIV. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

5. FÜZET

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Felelős szerkesztő:

CZILLINGER JÁNOS

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj 1925 évre általában 240.000 K., erdőtisztéknek 120.000 K.,
erdészeti altisztéknek 80.000 K.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagjárulékok (alap. kamat vagy tagdíj) és az időn-
kint közzétett pótdíj fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lípótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnék.

(Telefon: 37—22.)

Még egy szó a királyi erdőfelügyelőségek elhantolásához

Olvasóink élénk emlékében lesz az „Erdészeti Lapok” f. é. januári és februári számában közzétett, az erdészeti köz-igazgatás kérdését tárgyaló két közleményem, nemkülönben az egyesületnek a kormányhoz intézett előterjesztése.

Az egyesület előterjesztésére várt válasz megérkezéskéig nem tartottam illőnek és közérdekben állónak ezzel a kérdéssel tovább foglalkozni, most azonban néhány szóval mégis csak vissza kell térnem erre a tárgyra, mert az előterjesztést *elutasító* válasz megérkezett.

Egyesületünk igazgató-választmánya még nem tárgyalta a választ. Lehet, hogy egyszerűen tudomásul veszi, lehet, hogy szükségesnek fogja tartani még egy kiegészítő előterjesztés megtételét. Ezt nem tudom, ez az egyesület bölcs mérlegelése elé tartozik.

Mint az említett cikkek írója közleményeim *befejezése-ként* kénytelen vagyok már most közölni a t. olvasóközönség-

gel ezt az eredménytelenséget, de egyben kénytelen vagyok hangsúlyozni azt is, hogy a kormány ezzel az intézkedésével a hibák felfedett ismerete mellett, hideg megfontolással, egyszerű technikai nehézségek vagy egyéb, de lényegbe nem vágó külsőségek miatt magára vette a történeandókért a felelősség teljes súlyát.

Ebben a kérdésben nem az a fontos *kinek, melyik félnek* van igaza, ki követett el mulasztást, ki nem, hanem az a lényeges, hogy *mit parancsol a közérdek*. Elismerem újból, hogy az ellenkező véleményen levőket is ugyanaz a hazafias meggyőződés vezetheti, de viszont a végrehajtó hatalomnak is mérlegelnie kellett volna azt, hogy ha egyes egyének tévedhetnének is, a szakférfiaknak egész tábora csak nem fog áldozatul esni ugyanennek a tévedésnek.

A kocka el van vetve, legalább is egyelőre. Törvénytiszteletem nem engedi, hogy a sérelmezett alkotást további kritikával illessem. Azonban egy pillanatig se legyen kétsége az illetékes tényezőknek abban, hogy sokan vagyunk, jó hazafiak és lelkes erdészek, akiket az illetékes körök hatalmi súlya egy pillanatra sem ingatott meg abban a hitében, hogy az erdészeti közigazgatást csakis a *régi kitaposott mesgyéken* lehet a magyar erdőgazdaság javára kiépíteni.

A mai cselekvés csak próbálkozás, kísérletezés a legszomorúbb időben, az erdésztársadalom véleményének meghallgatása nélkül, illetve annak ellenére, elébe vágás olyan vitás alkotmányjogi kérdéseknek, amelyek évtizedekig elintézhetetlenné lehetnek, avagy a *kikezdett irányban* sohasem lesznek megoldhatók. A mai törekvés mintegy *kodifikálása* a mostani szomorú, ideiglenes állapot állandósításának.

Mindebben csak az a szomorú, hogy ezt az esetleg évekig húzódó, lassú kórt egy egészséges szervezetnek tudatosan végig kell csinálni. Bízom benne, hogy erős szervezetünk ezt is kibírja, de végtelenül fáj, hogy ez a fölöslegesen elvesztegetett energia éppen ma nem konstruktív célokat fog szolgálni.

Kívánom, hogy én tévedjek, de sajnos, az előjelek mást mutatnak.

Kötelességünk azonban ma a meglévő keretbe beillesz-

kedni, de egyben törvényes és lojális eszközökkel, kitartó munkával, a meggyőzés fegyverével odahatni, hogy a „*végrehajtás mellőzése*“ irányában eredménytelenül maradt törekvésünk a „*mielőbbi revízió*“ gondolatában új erőre kapjon.

Nemesak magam, de velem együtt igen sokan bízvást hisszük, hogy a *királyi erdőfelügyelőségek* régi zászlaját még egyszer kibonthatjuk.

Czillinger János.

Erdőgazdaságunk mai mérlege

Irta: Tóth Bódog erdőmérnök

Hufnaglnak, a jeles német szakírónak van egy kitünő könyve a fakereskedelemtől. Népszerű, elismert munka, megérte már kilencedik kiadását is.

Könyvében egy fejezetet többek között az egyes államok erdőgazdasági és fakereskedelmi helyzetének szentel s utolsó kiadása 1922-ben jelenvén meg, teljes aktualitással foglalkozik a körülöttünk alakult új helyzettel is. Oldalakat szentel minden új alakulatnak, megvilágítja előttünk Románia, Csehszlovákia, Jugoszlávia helyzetét s nincs olyan jelentéktelen állam, melyről ne volna mondanivalója, közölni való bőséges adatai.

Kíváncsian keresi az ember, hogy mit tud *Hufnagl* a mai megcsonkított Magyarországról?

„*Magyarország a békekötés alkalmával erdőségeiben gazdag határvidékeit elvesztette s most mint erdőben szegény ország fabehozatalra van utalva; Csehszlovákia, Lengyelország, Románia és Szerbia fognak a magyar piacon osztozkodni.*“

Ennyi s egy betűvel sem több *Hufnagl* mondanivalója rólunk! Ennyi csupán, amit az elismert európai tekintély szerint bőségesen elég tudni Csonka-Magyarországról.

Az ember megdöbben s önkénytelenül is feleletet igyekszik keresni arra a kérdésre, hogy ennyire sülyedtünk-e csakugyan, vagy ez is csak a nyugati ember annyiszor hallatott

felsőbbségének megnyilvánulása, mellyel olyan könnyen tér napirendre felettünk s ignorálja a magyar viszonyokat?

Ennyire süllyedt-e csakugyan a nemrég még viruló magyar erdőgazdaság, ennyire süllyedt-e Magyarország, mely fakivitel tekintetében az elsők között foglalt helyet Európában?

Erre a kérdésre próbálok feleletet keresni a számok száraz, de annál többet mondó világában.

Az alábbi kimutatás a többi európai államokhoz viszonyítva, mutatja Magyarország helyzetét:

	Erdő- terület	Összes erdő- terület	Egy lakosra eső erdő- terület	Évi összes termelés	Egy lakosra eső évi fa- termelés
	o/o	millió hektár	hektár	millió tm ³	tm ³
Nagymagyarország (Horvátország nélkül)	26	7.4	0.40	17.1	0.9
Csonkamagyarország	12	1.2	0.15	1.6	0.2
Németország	27	12.5	0.21	39.0	0.7
Németausztria	37	3.1	0.50	9.3	1.5
Csehszlovákia	33	4.7	0.34	15.2	1.1
Olaszország	16	4.9	0.12	14.7	0.4
Franciaország	17	10.2	0.25	30.2	0.8
Spanyolország és Portugália	17	8.5	0.32	5.6	0.2
Nagyrománia	24	6.7	0.41	—	—
Jugoszlávia	25	6.2	0.51	—	—
Belgium	18	0.5	0.07	—	—
Hollandia	8	0.2	0.04	—	—
Anglia	4	1.3	0.03	—	—
Svájc	21	0.9	0.25	—	—
Svédország	47	20.7	3.47	—	—
Norvégia	22	7.1	2.68	—	—
Lengyelország	11 (?)	—	—	—	—
Oroszország	40 (?)	—	—	—	—
Finnország	60 (?)	—	—	—	—

A közölt adatok néhány országra nézve nem abszolút megbízhatók, hiszen az újonnan alakult államoknak még a

határai sem mentek át a köztudatba, nemhogy teljesen pontos statisztikai adataink lennének róluk. Összehasonlítás céljaira azonban mindenesetre megfelelnek.

A Magyarországot illető bővebb adatok a következők:

Magyarország erdőterületei	Tölgy	Egyéb lombfa	Fenyő	Összesen
	h e k t á r			
1913-ban	1,963.783	3,660.980	1,775.656	7,400 419
1922-ben	631,965	495.273	47.970	1,175.208

A fentiek szerint Magyarország a békeszerződés alkalmával elvesztette erdőterületének 84 %-át s Románia 51, Csehszlovákia 30, Jugoszlávia és Ausztria 15—15 %-ig osztozkodott a szabad prédának bocsátott magyar erdőségekből.

Míg Nagy-Magyarországon 0.40 ha. erdőterület esett egy lakosra, jelenleg csak 0.15 ha. esik, amely ugyancsak kevés európai viszonylatban, habár nem egy magas kultúrájú és sűrű lakosságú nyugati ország (Anglia, Hollandia, Belgium) nálunk is rosszabb arányszámot mutat fel e tekintetben.*

Még szomorúbb a kép, ha az egyes országok egy hektárra és egy lakosra eső évi fatermelését hasonlítjuk össze.

Nagy-Magyarországon 0.9 tm^3 fatermelés esett évenként egy lakosra, ami megfelel az erdőgazdaság szempontjából jelentősebb államok átlagos viszonyainak.

Csonka-Magyarországon a táblázat szerint csak 0.2 tm^3 -t tud felmutatni s még ez az arányszám is túlzott. Számításaim alapjául ugyanis Kaán K. 1922. évi becslését vettem, ki úgy látszik a megmaradt magyar erdőterületek maximális teherbíró képessége alapján állapította meg az 1,627.000 tömörkőbméternyi kitermelhető fatömeget.

Az újabb eredmények azonban ennél is kevesebbet mutatnak. Pontos adataink nincsenek, mert a statisztikai

* Ezek azonban víziúton megközelíthető mérhetlen gazdasági gyarmatokkal is rendelkeznek. (Szerk.)

hivatal a kitermelt fa mennyiségének s a belföldi faforgalom adatainak a nyilvántartásával, sajnos, nem foglalkozik.

Fakereskedő körök becslése szerint azonban 1924-ben az egyes választékokból összesen 70.000 vagon körülbelüli faanyag termeltetett. E faanyag átszámítva alig üti meg az 1 millió tömörköbmétert, a táblázat szerinti 1.6 millióval szemben.

Mindenesetre kitesz még néhány %-ot az a faanyag, melyet a kisebb-nagyobb birtokosok házilag fogyasztanak el s így statisztikai nyilvántartás szempontjából teljesen elvesznek a nyilvánosság elől, az azonban mégis megállapítható, hogy az egy lakosra eső évi famennyiség tényleges arányszámait — mely mértéke annak, hogy egy ország mennyire tudja biztosítani faszükségletét — a kimutatott 0.2 tm^3 -nél is kevesebbre kell becselnünk.

Ha az egyes országok egy hektárra eső évi fatermését hasonlítjuk össze, a következő eredményre jutunk:

Míg Nagy-Magyarországon 2.3 tm^3 , mai megcsónkított hazánkban pedig *Kaán* K. becslése alapján 1.4 tm^3 fa terem évenként egy hektáron, addig Németország, Csehszlovákia, Ausztria, Olaszország és Franciaország termelése 3 tm^3 körül mozog.

Szóval nemcsak manapság, hanem a békekötés előtt is alatta maradtunk az átlagnak s mai erdőségeink kevesebb, mint fele jövedelmet, hozadékot adnak csupán, mint átlagosan Európa erdőterületei.

A régi Magyarországon valószínűleg az utóbbi időben is erősen külterjes erdőgazdálkodásunkban kell keresnünk az okot, manapság azonban egyéb magyarázat is bőven akad az elszomorító eredményre.

Ismét a statisztika az, amely felvilágosítással szolgál.

Eltekintve attól, hogy hegyvidékeinket elveszítve számunkra csupán a legsilányabb, kiélt, agyonlegeltetett talajú erdőterületek maradtak meg, melyeknek fele sarjerdő s szabályos fakészletének 32 %-a hiányzik, csak egy pillantást kell vetni a kimutatásra, mely erdőterületeink tulajdonjogi címek szerint való megoszlását mutatja s fel kell tűnni, hogy

megmaradt erdőségeinknek csupán 4.1 %-a van a kincstár s szintén kis %-a a hitbizományok s egyéb nagyobb uradalmak birtokában. A túlnyomó rész községek, közbirtokosságok, paraszt kisbirtokosok kezén van. Az erdőtörvény 17. §-a alá tartozó összes erdőterület alig tesz ki 50 %-ot.

Aki valaha is nyitott szemmel járt erdős vidéken, annak felesleges magyarázni, hogy mit jelent az, ha az erdő az említett megbízhatatlan kezek közé kerül. Dacára az erdészeti hatóságok minden munkájának, igyekezetének, az erdő vész és pusztul s egy községi vagy közbirtokossági erdő az elmaradhatatlan birkanyájakkal a legsiralmasabb képet tárja szemünk elé.

Nem lehet tehát esodálkozni, hogy a mai gyenge minőségű erdőségeink ilyen erősen átlagon aluli hozadékot tudnak csupán biztosítani.

Nehogy a magyar erdészeti kart érhesse e miatt — a már felhozott indokolások dacára is — gáncs, sietek ideiktatni, hogy amíg a búzával bevetett egy hektárra eső országos átlag 1924-ben Magyarországon 9.7 q búzatermés volt, addig az egyes nyugati országok 14.2—26.6 q-ás termést produkáltak.

Szóval európai viszonylatban nemcsak a fatermelés tekintetében állunk ilyen gyengén.

Felesleges azonban e miatt régi magyar mód szerint magunkat lebecsülve a külföldet dicsőíteni s az adott viszonyokba belenyugodni.

Kitartó és következetes munkára van itt inkább szükség.

Különösen az erdészethél, az őstermelés eme legkonzervatívabb ágánál hosszú évtizedek jól meggondolt, szorgalmas s főleg következetes munkája kell hozzá, hogy az utódok majd valamikor szebb eredménnyel dicsekedhessenek.

Gyönyörű feladat ez a mai erdészgeneráció számára — ha lesz ereje hozzá.

Most pedig lássuk, hogy állunk faforgalom tekintetében, milyen veszteségei vannak a magyar fakereskedelemnek.

Fabehozatalunk s kivitelünk mérlege a következő:

Behozatal	1912	1913	1923	1924
	m é t e r m á z s a			
Tüzifa	451.530	452.532	12,578.507	17,309.788
Bányafa (mindennemű széldeszka)	116.966	91.600	1,364.564	1,405.650
Gömbfa, tölgy	61.725	50.886	91.153	29.598
„ bükk	7.814	16.220		70.163
„ egyéb lombfa	58.809	101.254		84.270
„ fenyő	2,101.569	1,886.877	1,725.924	762.348
Hordódonga	87.627	82.051	25.158	26.379
Vasuti talpfa	60.053	95.690	1,109.105	862.587
Bárdolt és fűrészelt fa, tölgy	39.503	23.008	201.254	73.415
Bárdolt és fűrészelt fa, bükk	49.138	69.545		85.219
Bárdolt és fűrészelt fa, egyéb lombfa	33.499	15.831		52.213
Bárdolt és fűrészelt fa, fenyő	3,347.803	2,446.435	3,562.834	3,448.668
Szőlőkaró	72.188	56.345	15.732	29.443
Zsindely	51.192	49.602		—

Kivitel	1912	1913	1923	1924
	m é t e r m á z s a			
Tüzifa	2,195.245	2,146.939	750	—
Bányafa (mindennemű széldeszka)	532.176	665.905	—	—
Gömbfa, tölgy	499.386	385.441	38.939	107.405
„ bükk	100.858	143.215		—
„ egyéb lombfa	255.607	305.706		10.831
„ fenyő	981.532	1,047.522	238	—
Hordódonga	360.918	344.487	10.378	18.257
Vasuti talpfa	501.028	325.959	—	—
Bárdolt és fűrészelt fa, tölgy	1,097.848	928.602	60.696	56.538
Bárdolt és fűrészelt fa, bükk	1,212.395	1,230.327		21.804
Bárdolt és fűrészelt fa, egyéb lombfa	151.973	122.214		37.849
Bárdolt és fűrészelt fa, fenyő	2,837.883	3,239.283	36.780	17.146
Szőlőkaró	19.200	11.396	1.364	2.448
Zsindely	1.998	995		—

Nagy-Magyarország utolsó két normális évének adatai vannak a közölt kimutatásban egybevetve az elmúlt két év eredményeivel.

Amíg háború előtti 107—109.000 átlagosan 108.000 vagon kivitelünkkel szemben, 65—54.000 átlag 60.000 vagon behozatal áll, addig manapság 207—242, átlagosan 225.000 vagon behozatalunkkal szemben, csak 1500—2700, átlagosan 2100 vagon kivitelt tudunk felmutatni.

Ezek szerint Nagy-Magyarországnak évente 48.000 vagon feleslege volt, jelenleg pedig faszükségletünkől 223.000 vaggont külföldön vagyunk kénytelenek beszerezni.

Szóval a hiányunk ötször annyi, mint amennyi békeévekben a többlet volt s szükségletünknek alig egynegyed részét tudjuk hazai termelésünkől biztosítani.

Pedig igényeink ugyancsak alászálltak: Nagy-Magyarország 18 millió lakosa mintegy 1,200.000 vagon fát fogyasztott évente, a mai 8 millió pedig csak 300.000-et.

Viszont különös s szinte alig magyarázható, hogy ebben a szűkös világban Budapestnek pl. a tüzfaszükséglete mennyire megnövekedett. Békeévekben 20,000 vagonra becsülték Budapest tüzfaszükségletét s ezzel szemben 1920-ban 42.000, 1921-ben 67.000 vagon tüzifa fogyott el fővárosunkban s a jelenlegi fogyasztást is lehet évi 35—40.000-re becsülni.

Kivitelünk 1924-ben 1200 vagonnal növekedett az előző évvel szemben, a javulás azonban csak látszólagos, mert a behozatal viszont 36.000 vagonnal emelkedett, a javulás helyett tehát inkább romlott a mérlegünk.

A kivitel kis mértékű emelkedése mégis a kereskedelem élénkülésre s normálisabb mederbe való terelődésre mutat.

Érdekes jelenség azonban, hogy mégis 1074 vagon tölgyrönköt tudtunk exportálni s abból 868 vagon éppen a szlavóniai tölgyekről híres Jugoszláviába ment.

Pénzadatok nem állnak rendelkezésemre, de könnyű elképzelni, hogy milyen óriási terhet jelent a nagy fabehozatal államháztartásunk részére, ha egy vagon behozott fa átlagos értékét (tüzifa, gömbfa, fűrészárú) 300 aranykoronára vesz-

szük. 72 millió aranykorona kiadást kapunk 1924-ben, ami papírkoronában többet tesz ki 1000 milliárdnál.

Kivitelünk ezzel szemben nem is jöhet tekintetbe.

Csekély kis fakivitelünk főleg Jugoszláviába s Ausztriába irányul, de faanyagunkból pl. az elmúlt évben Belgiumba is eljutott 160 vagon.

A temérdek külföldi fát felvevő magyar piacon pedig a jelentéktelenebb tételektől eltekintve, Románia 67, Csehszlovákia 20, Jugoszlávia 11, Ausztria pedig 2 %-ig osztozkodik.

A kép, melyet a felhozott számadatok mutatnak, sajnos, a legteljesebb mértékben kedvezőtlen s szomorú ránk nézve. Egy meggyőző indok ez is a sok között, hogy a ránk erőszakolt békébe, mely Magyarország gazdasági egységét tönkretette, belenyugodnunk nem lehet!

Hogy mennyiben kaptunk feleletet a cikk elején felvetett kérdésre s hogy igaza van-e *Hufnaglnak*, mikor ignorál bennünket, arra mindenki önmagának adjon feleletet.*

Erdőgazdasági életkérdések

Irta Dr. Weisz Leo (Zürich)

(Befejező közlemény)

2. A magánerdő.

Még a törvényhozó sem mert vele szembeszállni. Ha nem volt véderdő, hát szabadjára hagyta, pedig a visszaéléseknek sokkal inkább van kitéve, mint a községi stb. erdő. Példárá Svájc háborús erdőgazdasága.

Hogy lehet ezen segíteni? A svájci erdészeti egyesület például az erdőbirtokosok felvilágosításával, tanításával,

* (Források: A Statisztikai Hivatal adatai, *Kaán*: Az erdő- és erdőgazdálkodás kérdéseiből, Erdőgazd. problémák. *Pécsi*: Zsebatlasz. *Hufnagl*: Handbuch der Kaufm. Holzverwertung und des Holzhandels. Az „Erdészeti Lapok“ s a Magyar Faipar és FAKERESKEDÉLEM kisebb közleményei.)

téli előadások és gyakori szemléltető kirándulások tartásával, szövetkezetek megszervezésével s ahol erre szükség van, az erdőparcellák kényszer útján való csoportosításával, tagosításával akarja a kérdést megoldani.

Kétségtelen, hogy fáradozása nem lesz minden eredmény nélküli. A kitűzött célt azonban, véleményem szerint, ezekkel az eszközökkel éppoly kevésbé fogja elérni, mint azok az országok, melyekben mindezek a rendszabályok már régen jelentősebb eredmény nélkül ki is próbáltattak. Még pedig azért, mert a baj gyökere sokkal mélyebben fekszik, mint a birtokosok iskolázatlansága és nemtörődömsége.

Ha az erdőpolitika művelőinek helyesebb gazdasági érzéke, közgazdászainknak pedig csak homályos sejtelme is volna az erdőgazdaság sajátos tulajdonságairól és legégetőbb közgazdasági szükségleteiről, úgy régen rá kellett volna már jönni arra, hogy a magánerdőgazdaság anomáliái nem annyira személyes vonatkozású hiányokra, mint inkább gazdasági okokra vezethetők vissza s csakis ezek áthidalásával lehet majd eredményesen szembeszállni velük.

A baj abban az ellentétben gyökerezik, amely az erdőbirtokos szükségletei és a rendszeres erdőgazdálkodás hozadékának természete között tátong.

Az erdőgazdaság, járadékgazdaság, amelynek periódusonként visszatérő, lehetőleg egyenlő hozadékát úgy biztosítjuk, hogy a járadék élvezete előtt nagymennyiségű faanyagot mint álló tőkét a tervezett periódusoknak megfelelő korösszetételben megtakarítunk, amely aztán — üzemzavaroktól eltekintve — mint egy automatikus gépekkel dolgozó gyár az előre meghatározott időszakokban szállítja a szintén előre meghatározott járadékot.

A rendszeres erdőgazdaság eme tartamos, elvben mindig egyforma hozadékával szemben állanak a birtokos többé-kevésbé mindig fluktuáló szükségletei. Ezen szükségletek kielégítésére irányuló törekvés csak nagyon nehezen, avagy sohasem egyeztethető össze a tartamos járadékgazdaság elveivel, mert a kielégítés csakis az üzemterv szabta korlátok áttörése útján válik lehetségessé. Még pedig a rendes járadé-

kot meghaladó szükséglet esetén úgy, hogy a periódus hozadékan felül maga az álló tőke, a „gyár gépei“ is értékesíttetnek, kisebb igények esetén pedig úgy, hogy még a rendes hozadék sem kerül fejsze alá, hanem tőkésíttetik. Mindkét esetben megbomlott a gazdasági egyensúly s ha ez többször megismétlődik, úgy rendszeres gazdálkodásról egyáltalában nem lehet többé beszélni.

Olyan birtokosok, akiknek szükségletei állandó jellegűek, könnyebben egyeztethetik össze erdejükkal szemben támasztott igényeiket az erdőgazdaság járadéktermészetével, ha mindjárt ez esetben is nehézségek támadhatnak s az üzemterv szigorú betartása csak a gazdaságosság rovására történhetik, például ha egy konjunktúra kihasználásáról van szó. Minden más esetben azonban közelfekvő okokból kézzel-lábbal kapálódzni fog olyan korlátok ellen, melyek őt az erdő hozadéka és az álló tőke feletti szabad rendelkezési jogában befolyásolhatnák.

Az erdő könnyen értékesíthető, megtakarított jószág, az erdőbirtokos takarékpénztára, mint néhány erdőpolitikai író nevezi. A takaréknál azonban nemcsak kamatot ad, hanem szükség esetén a nála letett tőkéből is visszaszolgáltatást nyújt. A tőkét esetleg egészen „ki lehet venni“. Már pedig éppen ez a lehetőség az, — ezt a háborus események is igazolták, — amelytől a birtokosok nem szívesen engedik magukat megfosztani, mert nem tudják mikor kopog ajtajukon a szükség.

Ezért nem tud a törvényhozó a magánerdőhöz hozzáférközni, pedig e „lehetőség“ mögött igen sok veszély ólálkodik s így közérdekből jogos volna a beavatkozás. Maradjunk csak a „takaréknál“. A betétek sohasem mérhetetlenek s így néhány alapos „kivét“ után könnyen megtörténhetik, hogy nem marad más vissza, mint az üres „betét-könyvecske“, amelyben egy ág sem hoz kamatot. A végeredmény tehát: se pénz, se erdő!

Mégis mindezt túrtük s mivel gazdasági szükségességeket paragrafusokkal nem lehet eltüntetni s a multban inkább magára hagytuk a magánerdőt. Mily eredménnyel, azt az elmúlt évtizedek erdőirtási statisztikája mutatja.

Allami, községi és egyéb kötött forgalmú erdőkben újabban a fatartalékok megteremtésével próbálgatják e nehézségeket leküzdeni. „*Fa-tartalék*“. Magánerdőkben még ezek sem valósíthatók meg könnyen, mint ahogy a racionálisabb „pénztartalékok“ sem teremthetők meg nálunk szélesebb körben.

Hogy a gazdasági életnek, igaz csak az erdészeti körökben lenézett „nyereséggazdaság“ keretében, van egy régi eszköze, amellyel már néhány évezred óta, a bevételek és kiadások esedékessége közötti időbeli ürt, játszva hidalja át s ott *hitelnek* nevezik, arról a „modern“ erdőgazdaság éppoly kevésbé látszik tudomást venni, mint ahogy nemzetgazdaszainknak sejtelmük sincs arról, hogy az általuk keresztül-kasul „*átkutatott*“ s „*minden ízében ismert*“ tőke-gazdaság keretében egy igen fontos gazdasági ág oly primitív fokon áll, amelyen a hitel intézménye még ismeretlen.

A „börziáner“ értékpapírjait „kosztba“ adhatja, a földműves gabonáját raktárházba viheti, a diák óráját zálogba csaphatja, ha pénzre van szüksége és ha „árújától“ megválni nem akar. A megszorult erdőgazda *nem akarhat „nem eladni*“. Ha pénzhez akar jutni, hát még akkor is el *kell* adnia árúját, fáját, ha az eladással produktív javakat, álló, termelő tőkét tesz tönkre.

Az erdőnek nincs hitele és ennek hiánya okozza azt, hogy — mindenekelőtt magánerdő-tulajdonosok — nem szívesen kötelezik magukat tartamos gazdaság berendezésére, illetve feltétlen vezetésére. Egyrészt az ezzel járó áldozatok, a kényszerű önmegtágadás és önmegtartóztatás, másrészt az „örökké“ kötött tőke nagysága a rendszeres erdőgazdaságot oly „fényűzés“ színében tüntetik fel előtte, amelyet követni a legtöbb esetben nem vél tanácsosnak, vagy megengedhetőnek. Úgy érzi, hogy szükség esetére nyitva kell hagyni magának azt a lehetőséget, hogy a tőkéhez is hozzányúlhasson. Kevés gazdát kímél meg a sors attól, hogy váratlanul beálló szükségletének fedezése céljából, rendkívüli eszközökhöz ne nyúljon. Az első ilyen segélyforrás pedig még mindenkor és mindenütt a „takaréék“, az erdő volt. Végig is szenvedte ős-

idők óta az emberrel együtt annak minden baját, gondját, szorult helyzetét.

Van azonban mód arra, hogy ennek a szerencsétlen kapcsolatnak véget vessünk. Mód, mely az erdőből pánccszekrényt teremt, melynek tartalmát pénzzé lehet tenni, *a nélkül, hogy tönkretesszük*. S ha aztán az arany még oly örülten forog is, az erdő megmarad. Az erdő, mely újra és újra *új pénzt* tud teremteni.

A modern erdőgazdaság egyik legfontosabb, legégetőbb gazdasági szükségletét látom e kérdés megoldásának keresztülvitelében. Megoldása nélkül haladás lehetetlen.

Egy ország erdőgazdasága csak úgy szolgáltathatja a lehető legnagyobb teljesítményt, ha intézkedéseit minden személyes tekintet elhanyagolásával, a legnagyobb gazdaságosság jegyében teheti. Ez pedig csak akkor lehetséges, ha — mint ezt más gazdasági ágak példája mutatja — erdőgazdaságunkat mozgékonyra és alkalmazkodásra képessé tesszük. Az út, mely e célhoz vezet, a modern pénz- és hitelgazdaság útja. Követésével, megfelelő *erdőhitel* szervezésével, azonban nemcsak ezt a célt érjük el, hanem olyan *új* szervezkedési és gazdaság-technikai lehetőségek fognak feltárulni, amilyenekről eddig még csak álmodni sem mertünk.

Ha azonban, mint már ezt szoktuk, arra várunk, míg majd nekünk ajánlanak hitelt, akkor még néhány évszázadig tengődhetünk visszamaradt helyzetünkben, mert hiába várunk rá. Magunknak kell elébb a hitelgazdaság előfeltételeit megteremteni s nyújtani s ha meglesznek, nem kell egy pillanatig sem várnunk egy új korszak kezdetére, megjő az magától is.

A hitelgazdaság fundamentuma: *a biztonság*. Ha ezt az erdőgazdaság sajátos tulajdonságainak megfelelően tudjuk nyújtani a hitelezőnek, úgy fejlődésképes, szép gazdaságunk előtt új és bő prespektívák nyílnak meg.

3. Biztosítás és hitelvédelem.

Amint a háztulajdonos is csak akkor kap hitelt házára, ha azt tűz ellen biztosítja, különben a hitelező könnyen biztosíték nélkül maradhatna, úgy az erdő is csak akkor fog hitelügyletek alapjául szolgálhatni, ha az minden olyan veszély ellen biztosítható lesz, mely értékét befolyásolhatja. E nélkül minden hitel nyújtása túlnagy kockázattal jár. Egyik főoka annak, miért kerülte eddig az erdőt a hitel.

Erdőkárbiztosítás azonban — kezdetleges tűzbiztosítási kísérletektől eltekintve — nem létezik még. Oly hiány, mely ellen nemcsak a hitelkereső erdőtulajdonosnak, hanem minden erdő- és nemzetgazdának is küzdeni kellene, mert az erdő pusztulása, *évtizedes munkában teremtett termelő eszköznek a romlása*.

Németországban ismerték ezt be legelőbb s ott régóta kísérleteznek már az erdő tűzelleni biztosításával. A *gladbachi* tűzbiztosító-intézet 22 év óta próbálkozik e téren és a *rajnavidéki* tűzbiztosító-társaság 1907-ben a biztosítási üzlet eme ágát is működési körébe vonta. Az elért eredmények egyáltalában nem biztatók s a biztosítás sem a biztosított-tulajdonosok, sem a biztosító-társaságok sorában nem tudott gyökeret verni, híveket szerezni, avagy csak ki is elégíteni. A tulajdonosok — ha biztosítanak is — csakis a leginkább veszélyeztetett fiatalosokat biztosítják, ami által a társaságok kockázata, dacára a túl magas díjaknak, nagyobbá válik, mint megengedhető s így kénytelenek saját érdekeik megvédésére egész sereg terhes feltételt szabni. Sem ezek, sem a magas praemiák nem alkalmasak azonban arra, hogy az erdőbiztosítás eszméjének híveket toborozzanak. Másrészt tényleg igen nehéz az erdőbiztosításnak magángazdasági alapon való megszervezése; nem annyira technikai okokból — jóllehet, megfelelően kiépített, pontos erdőtűzkár-statisztika nélkül, még csak nem is lehet kivételre gondolni sem — hanem főleg *a káresetekben s azok értékének minden „törvényszerűséget” nélkülöző s még a valószínűségszámításnak sem engedelmes, nagy ingadozása* folytán. Egy kis példa:

Poroszországban leégett:

1905-ben 3317 ha. erdő, az okozott kár	787.000	márka.
1906-ban 2266 „ „ „ „ „	268.900	„
1907-ben 2372 „ „ „ „ „	767.100	„
1908-ban 1279 „ „ „ „ „	130.900	„
1909-ben 8917 „ „ „ „ „	1,698.900	„

Ily körülmények között nemcsak olesó biztosítást, de egyáltalában biztosítást széles körbe vinni majdnem lehetetlen.

De ha még ez a nehézség le is volna küzdhető, célunkat még nem érnők el. A tűz csak egyike ama veszélyeknek, amelyek az erdőt fenyegetik s így a legjobban megszervezett tűzbiztosítás sem volna képes — egymaga — ama biztosítékot nyújtani, amely nélkül egészséges hitel nem jöhet létre. Már pedig egyéb károk biztosításával még csak kísérletek sem tétettek eddig. A biztos alap hiányzik s a bizonytalanságot még növeli az erdőgazdaságnak egy egészen speciális tulajdonsága.

Ha az értékpapírtulajdonos papírjaival, azok eladása nélkül óhajt pénzt szerezni, úgy azokat bankjánál letétbe helyezi s hitelt vesz rájuk. Letétbehelyezés nélkül nincs pénz, mert különben el is adhatná a biztosítékul szolgáló értékeket és a bank ismét fedezet nélkül maradna. Mindennapos közheiyek ezek, melyek azonban elég hatalmasak voltak ahhoz, hogy az erdőhitel létrejöttét megakadályozzák. Az erdőtőke nem ingatlan, amelyet sokkal egyszerűbben lehet megterhelni, mivel pedig hiányoztak az olyan *szervezetek*, amelyek eme mobil érték hű kezelését és hiánytalan fentartását biztosították volna, csak az ingatlan *erdőtalaj* képezhette eddig hitelműveletek alapját. A talaj értéke azonban eltörpül az erdőértékkel szemben s megterhelése nem esik az erdőhitel keretébe.

Mendezekből csak az világlik ki, hogy erdő-hitel azért nem képződhetett, mert az erdőgazdaság nem volt eddig képes elegendő *biztosítékot* nyújtani, amely nélkül pedig hitelt nyújtani lehetetlen.

Az erdőgazdasági-politika legközelebbi feladata tehát véleményem szerint oly szervezetek megteremtése, melyek az erdészeti-hitelgazdaság alapjául szolgálhatnának s nemcsak a hitelezőknek nyújtanának védelmet, hanem a tulajdonosoknak is, előnyöket szereznének s ezzel az erdőgazdaság érdekeit is támogatnák.

Az erdőbiztosítás kérdése csakis országos, kényszerbiztosítás útján lesz megoldható. Ha az ország minden erdeje keretébe vonatik, úgy az erdőgazdaságnak alig érezhető minimális megterhelés ellenében aránytalanul nagy ellenszolgálat nyújtható. (Poroszországban a biztosító-társaságok épületek és ingóságoknál 1‰, erdőnél $\frac{2}{10}$ ‰ kockázattal számolnak! A díjteher tehát igen csekély volna országos elosztás esetén.) A biztosítást eszközöző hivatal nagy befolyást nyerne az állományok kezelésére, amely ellen senki sem zugolódna, mert a velejáró „teher“ a biztosításhoz tartoznék. Itt tehát a biztosítás nagy előnyétől egészen eltekintve, máris új előnyök mutatkoznak.

A biztosítás megszervezése után még csak a *hitelvédelem* feladata vár megoldásra. Véleményem szerint az ezt szolgáló intézmények minden nehézség nélkül hozhatók — magán, avagy állami „hü-kéz“ (Treuhand) társaságok és szövetkezetek, vagy pedig hitelintézeti ellenőrző-hivatalok útján — létre. Formájukra mindenesetre az lesz döntő befolyással, miként foglalnak e kérdésben állást az állam és pénzvilág.

A magam részéről, abból az elvből kiindulva, hogy egyszerű és áttekinthető szervezetekkel lehet a legkönnyebben e kérdéseket a legjobban megoldani:

az erdőgazdaság fejlesztése érdekében „országos erdőpénztár“ alapítandó, amelynek következő ügyköre volna:

1. Az általános, országos erdőbiztosítás keresztülvitele, korosztályok szerint váltakozó, fokozatos megosztási eljárás (Umlageverfahren) alapján.

2. Az országos erdőfelügyelet kertében, amely az ország minden erdejére kiterjesztendő, *hitelvédelmi hivatalok* szervezése és vezetése. Ezen hivatalok erdőtelekkönyvet és tehernyilvántartást vezetnének, a megterhelt erdők kezelését ellen-

öríznék avagy egészen magukra vállalnák s a hitelezők védelmét oly módon szolgálnák, hogy megterhelt erdőben csakis eme hivatal tudtával és beleegyezésével szabadna oly cselekedeteket vagy jogi ügyleteket végrehajtani, amelyek az erdő értékét és biztonságát befolyásolhatnák. (Meg vagyok győződve arról, hogy helyes ügyvitel esetén idővel az ország erdeinek legnagyobb része, még a tehernélküliek is, e hivatal kezelésébe kerülnének, mert a vele járó technikai és gazdasági előnyök szembeszökők volnának.)

3. Hitelnyújtások alapjául szolgáló erdő-bebecslések és leírások készítése avagy felülvizsgálata.

4. Esetleg oly *erdőhitel-intézet* alapítása és vezetése, amelynek erdőjelzálogkölesönkötvény-kibocsátási joga volna s amelynek megfelelő tartalékolás után fenmaradó nyeresége az erdőbiztosítási-díjak csökkentésére, illetve lehető állandósítására, kopárok erdősítésére, az erdészeti kísérleti ügy és statisztika előmozdítására volna fordítandó.

Ily módon az erdőgazdaság minden gazdasági szükséglete *egy* helyen volna kielégíthető. Oly előny, melyen kisebb részlet-aggodalmak nem ronthantak sokat. *Simplex sigillum veri!*

Azonban bármily más módon is kerülnének a fent taglalt kérdések megoldásra, tény az, hogy az erdőgazdaság is csak úgy érheti el a produktivitás legmagasabb fokát, ha a műszaki és adminisztratív szempontok szolgálata mellett a *gazdasági* szükségletek is tekintetbe vétetnek. Csak olyan erdőgazdák tudnak állandóan s rendszeresen dolgozni, akik „örök“ üzemiüket függetleníthetik pillanatnyi, sokszor csupán személyes önkényt szolgáló követelményektől s azokat oly befektetésekkel tárhatják fel, tehetik belterjesebbé, amelyekhez az eszközöket, a pénzt, maga *az erdő* szolgáltatja. Csak ha majd már *minden* erdőbirtok így dolgozhatik, csak akkor *ütött a modern erdőgazdaság órája*.

Hermann Emil †

Hermann Emil, okl. bányá- és kohómérnök, ny. főbányatanácsos, a volt selmebányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskola tanára, a III. o. vaskoronarend lovagja f. évi április hó 22-én, munkás életének 85-ik évében, hosszas szenvedés után Budapesten elhunyt.

Hermann Emilt mély tudása, elismert zsenialitása emelte a főiskola katedrájára, ahol eleinte az erőműtant, szilárdságtant és hőelméletet adta elő. Ezeket a tudományágakat kitünő matematikai rátermettséggel kezelte s — mint matematikus is a kiválók közé tartozott.

Tárgyait nem csupán művelte, hanem kutatásaival új övsényeken haladt.

A modern hőelmélet úttörőjének lehet nevezni, úgyhogy ő kiváló tudásoknak vizsgálati eredményeiből nem egyszer egészen más következtetéseket vont le, amelyeket a kutatók utólag helytállóknak fogadtak el. E tekintetben tudományos működése nemcsak Németországban, de Angliában is közismert volt. A grafostatikában a tehetetlenségi nyomatókok megállapításánál külön eljárásokat alkalmazott. Később a géptani tanszékre került, ahol nem kevesebb szakértelemmel és tudással emelte több évtizedes munkásságának sikerét.

Hermann Emilben a nagy tudáson kívül az ifjúság mindenkori barátját, megértőjét, jóakaróját tiszteltük.

A legutóbbi évtizedben elvალasztott bennünket tőle Magyarország kemény megpróbáltatása. Ő hű kívánt maradni a sok évtizeden át megszokott tradíciókhoz, körülötte felfordult a világ, megváltozott minden, de ő szebbjövő hajnalhasadása, a régmúlt visszatérése reményében, maradt tovább mindnyájunk által ismert selmeci kis otthonában, járta tovább mindennapi sétáját a Klingertáró, a szélaknai jegegyefenyvesek felé.

Az utóbbi hetekben súlyosan megbetegedett, Budapestre kellett hozni s itt érte hosszas szenvedés után a földi megváltás.

Temetésén a bányász—erdészvilág úgyszólván teljes számban vett részt. A bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola nevében dr. *Mihalovits* János prorektor, a bányászati és kohászati egyesület nevében *Vizer* Vilmos vezérigazgató, a „Selmecbányai Egyesület“ nevében pedig dr. *Ertl* János orvos, egyetemi tanár búcsúztatta el. A szónoklatokban fel-emelő gondolatok hangzottak el, de amikor egykori diákjainak ajkán felzendült a „*Ballag már a vén diák*“ lassított ütemű gyászdalja, alig maradt szem könny nélkül.

Megsirattuk tanárunkat, de egyben önkéntelenül azt az elvesztett valamit is, amit ebben a megcsönkített ország-résziünkben ma sehol sem tudunk feltalálni.

Nyugodjék békében!

IRODALOM

Könyvismertetés

Die pflanzengeographischen Grundlagen des Waldbaues.
Irta Rubner Konrád dr., magántanár, a müncheni egyetemen, Neudamm 1924, Neumann I. kiadása. 8 október, 273 oldal, 2 térkép. Ára 9 aranyárka.

Az újabbkori erdőművelési irodalomban különösen Mayr volt az, aki a növényföldrajzi vonatkozások fontosságát felismerte s azokat ismert műveiben az erdőműveléssel kapcsolatba hozta. Az ő korai halála miatt elejtett fonalat vette fel ismét szerző, aki az igen széleskörű irodalom gondos átkutatása után fogott művének megírásához. Nem mellőzte e mellett a magyar irodalmat sem s jól esik idézve látnunk *Fekete* és *Blattny* művét s a talajtani részben, amelyet *Leininger-Westerburg* Vilmos gróf, a bécsi földművelési főiskola tanára írt, *Treitz Péter*, *Cholnoky Jenő* és *Ballenegger* műveit és kutatásait.

A mű első része a klimai és talajtani tényezőknek a fanemekre való hatásával foglalkozik, a második rész az egyes fanemek földrajzi elterjedését, változásait és alakjait, a harmadik rész a fanemeknek az erdőben való együttélésének feltételeit és körülményeit tárgyalja.

A német nyelven is hozzáférhető magyar forrásműveket szerző figyelembe vette s így növényföldrajzi megállapításai hazánkra vonatkozóan általában helyesek. Helyünk nem engedi meg, hogy a szerzőt részletesebben kövessük érdekes és tanulságos fejtegetéseiben s arra kell szorítkoznunk, hogy azoknak, akik erdészeti botanikával és az erdőműveléssel behatóan foglalkoznak, művét melegen figyelmükbe ajánljuk. (B.)

K Ü L Ö N F É L É K

Személyi hírek. A magyar királyi földművelésügyi miniszter előterjesztésére *Kovács Gábor* miniszteri tanácsosnak nyugdíjaztatása alkalmából a közszolgálat terén szerzett érdemei elismerésül a helyettes államtitkári címet adományozom.

Kelt Budapesten, 1925. évi április hó 14. napján.

Horthy s. k.

Mayer s. k.

A magyar királyi földművelésügyi miniszter előterjesztésére megengedem, hogy *Szabó József* miniszteri tanácsosnak nyugalombavonulása alkalmából az erdészeti szolgálat terén szerzett érdemeiért elismerésem tudtúl adassék.

Kelt Budapesten, 1925. évi április hó 14. napján.

Horthy s. k.

Mayer s. k.

A magyar királyi földművelésügyi miniszter előterjesztésére *Konok Tamás* főerdőtanácsosnak nyugalombahelyezése alkalmából az erdészeti szolgálat terén szerzett érdemeiért a miniszteri tanácsosi címet adományozom.

Kelt Budapesten, 1925. évi április hó 14. napján.

Horthy s. k.

Mayer s. k.

Mind a három kitüntetés hosszú, érdemekben dús közszolgálat jutalma. *Kovács Gábor* főleg az erdőrendezési szolgálat körében szerzett kiváló érdemeket, hosszú időn keresztül vezetve a kincstári uradalmak nem egy erdőrendezőségét, majd a központban a kincstári erdőrendezési és építészeti ügyosztályt, legvégül pedig az általános erdőrendezési ügyosztály élére került. A háború alatt, *Téglás Gábor* halála után, mint kormánybiztos, a kárpáti falvak felépítését vezette és sikerrel tető alá hozta.

Szabó Józsefet külső kincstári szolgálata után mihamar a földművelésügyi minisztériumba rendelték, hol éveken át a kincstári osztály személyi ügyeit intézte. Még szolgálatának derekán foglalta el a nagybányai m. kir. erdőhivatal, majd később a máramarosszigeti erdőigazgatóság vezetését, ahonnan az összeomlás szomorú következményei sodorták át legutóbbi állomáshelyére, a debreceni m. kir. állami erdőhivatal élére.

Konok Tamást a földművelésügyi minisztériumban a kegyűri és munkásügyek specialistájának ismertük, akinek különösen e tekintetben tudását és tapasztalatait bizonyára nélkülözni fogják.

A m. kir. földművelésügyi miniszter a *kaposvári* m. kir. erdőigazgatóság vezetésével *Konczvald* Ferenc m. kir. főerdőtanácsost; az ideiglenesen *Veszprémben* elhelyezett győri m. kir. erdőigazgatóság vezetésével *Véssei* Mihály m. kir. főerdőtanácsost; a *gödöllői* m. kir. állami és korona-uradalmi erdőigazgatóság vezetésével *Ivanich* Ferenc min. tanácsost, a *miskolci* m. kir. erdőigazgatóság vezetésével *Osztterlamm* Ernő m. kir. főerdőtanácsost, a *debreceni* m. kir. erdőigazgatóság vezetésével *Földvály* Miksa m. kir. főerdőtanácsost és végül a *kecskeméti* m. kir. erdőigazgatóság vezetésével *Matusovits* Péter m. kir. főerdőtanácsost bízta meg.

A kalocsai érsek *Mattanovich* Károly érseki uradalmi erdőtanácsost, buzgó szolgálatainak elismerése mellett, f. évi október hó 1-vel nyugalomba helyezte.

Mattanovich Károly, leszámítva néhány, kincstári szolgálatban eltöltött évét, úgyszólván egész életét az ártéri és alföldi homoki erdőgazdaságban töltötte. Bácsban kiterjedt, szlavóniai tölgykultúrákkal örökítette meg emléket. Egyik főérdeme, hogy az ártéren a nyárfák legnemesebbikét, a *kanadai nyárfát* a gyakorlati erdőgazdaság szolgálatába állította, s a kanadai nyárdugványtelepek létesítésével és a dugványok árusításának bevezetésével azokat közkincesé tette. A nyárfagazdaságban a műfakihozatalt (gyufafa) jelentékenyen emelte, a oszoros nyárfának eddig nem ismert áron való értékesítésénél, általában pedig a mozgékony kereskedelmi szellemnek az erdőgazdaságban való istápolásánál nagy érdemei vannak.

Legutóbb egy motorjáratot rendezett be az érseki ártéri erdők faanyagának felszállítására, amelynek révén nemcsak azt tette lehetővé, hogy a leghozzáférhetősebb helyekről (sekély fokokról) idejében kiszállítsák a faanyagot, hanem egyben az eddigiekkel szemben igen jelentékeny megtakarításokat ért el.

Halálozás. Ambrózy Román, m. kir. erdőtanácsos életének 50-ik évében f. é. április hó 11-én Gödöllőn rövid szenvedés után elhunyt. A budapesti farkasréti temetőben f. hó 14-én helyezték örök nyugalomra.

Béke hamvaira!

Tudósítás a dunai „Állandó Vízügyi Műszaki Bizottság” meráni üléséről. Meránból jelentik, hogy a dunai *Állandó Vízügyi Műszaki Bizottság* április hó első hetében tartotta Meránban nyolcadik ülésorozatát, melynek a trianoni békeszerződés 293. szakasza szerint az a hivatása, hogy a Duna vízrendszerének a háború előtti Magyarország által határolt részein örökadjék az új határok által szétszabdalt folyók, patakok és különféle vízügyi érdekeltségek egységes elvek szerint való rendbentartása felett.

A bizottságnak a Nemzetek Szövetsége által kijelölt elnöke Carlo Rosetti meghatalmazott miniszter, aki állandóan itt lakik Meránban és a bizottság állandó hivatalát is itt tartja. A kárpáti medencében helyet foglaló államok képviselői voltak: az osztrák Buckeisen Pál, a csehszlovák Müller Bohuslav, a magyar sachsenfelsi Dietrich Alfréd, a román Vardala J. s a szerbhorvát-szlovén Vilfán F.

Az ülésnek ünnepélyes megnyitását Alto Adige kerület prefektusa, Marchese Lugarini és Merano pedesztája, Markart N. is megjelentek.

A bizottság ezúttal azzal foglalkozott, hogy az érdekelt országok között széttagolt vízrajzi szolgálat részére közös együttműködést biztosítson, ami különösen a Duna és Tisza völgyét fenyegető árvizek előrejelzése szempontjából bír különös fontossággal. Azonkívül megállapodások létesültek a tekintetben, hogy a kárpáti medencében szomszédos országok delegátusai útján, a bizottság elnökének közbejöttével kölcsönösen értesíteni fogják egymást, mindazon folyamatba tett vagy tervezett erdészeti és vízimunkálatokról, melyek az ottani dunai

* Magyar rászról vízügyi szakértő Viczián Ede, erdészeti szakértő de Pottère Gerard miniszteri tanácsos voltak. (Szerk.)

tiszai folyórendszer vízügyi egységére érezhető befolyást gyakorolnának; ez különösen az első fekvésű Magyarországot és az S. H. S. királyságot érdekli.

Az északi, északkeleti és keleti kárpáti hegyvidék úgy víz, mint hegyrajzi, nemkülönbén geológiai és talajtani viszonyainak részletes figyelembevételével, valamint az integer ország idejében folytatott állami kopárfásítási tevékenység beható ismertetése után, megállapodás történt azután mindazon víz-medencék helyzetére és terjedelmére vonatkozólag, mely víz-medencéket elsősorban a trianoni határok szeltek át vagy közvetlenül ezen határ felé lejtnek.

Mindezeket a vízmedencéket a bizottság Magyarország régi vízrajzi térképén területi kiterjedéseiket illetőleg meghatározta. Egyhangúlag megállapodott abban, hogy az illetékes állam területén érvényben levő törvényes rendelkezéseken kívül a szóban levő területekre még azokat a különleges szabályokat is érvénybe lépteti, melyeket az érdekelt kormányoktól szerzett előzetes útbaigazítás után, a bizottság a legközelebbi rendes ülészakájában beható tanácskozás után fel fog állítani.

A békeszerződés erre vonatkozó kikötéseinek szigorú figyelembevételével ezúttal teljes elismerést nyert ugyanis, hogy az egyes államok kopárfásítási tevékenysége, valamint az erdő-talajoknak a védőfaállományoktól való megfosztása oly természetű eljárásnak minősül, mely a szomszéd államok közgazdaságát a legközvetlenebbül befolyásolja. Ennek következtében a bizottság állandó, fontos feladatát fogja képezni, hogy az erdőtarolással, újraerdősítéssel és fásítással kapcsolatos ügyekkel a legbehatóbban foglalkozzék, ezeket az ügyeket tárgyalja és oly értelmű megoldását szorgalmazza, hogy ezzel a Duna-medence vízügyi egységének megóvása biztosítható legyen és így az árvizek keletkezése kellőképen mérsékeltessek.

A bizottság nem határozott arra nézve, hogy legközelebbi évi rendes ülészakát hol fogja megtartani, de előrelátható, hogy ezt jövő év június havában vagy ismét a bizottság jelenlegi székhelyén Meránban, vagy esetleg Magyarországon, Budapesten vagy Szegeden fogják megnyitni.

A bizottság a nagyhét hátralévő napjait a Pó völgyében igen érdekes tanulmányúton töltötte.

A „Déli-dunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesület“ megalakulása. Az egyesület titkárságától vettük az alábbi híradást: A „Déli-dunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesület“ Kaposváron május hó 2-án a Nemzeti Kaszinó dísztermében tartotta alakuló közgyűlését. A közgyűlést *Konczvald* Ferenc m. kir. erdő-

igazgató nyitotta meg, akinek javaslatára a közgyűlés korelnökké *Pánczél Ottó* ny. miniszteri tanácsost választotta meg. *Pánczél Ottó* mindenekelőtt beszámolt a háború előtt működött *Baranya-, Somogy-, Tolnamegyei Erdészeti és Vadászati Egyesület* tevékenységéről, megemlítvén, hogy az utolsó ülés az emlékezetes 1914. évi június hó 28-án volt megtartva *Fonyódon*; azóta a háború, a forradalom, majd a szerb megszállás életképtelenné tette ezt a Pécselt székelő egyesületet. Miután ma már e gátló körülmények elmúltak és figyelemmel arra, hogy az elmúlt 11 év alatt a viszonyok is lényegesen megváltoztak: indítványozta, hogy a közgyűlés mondja ki ezen egyesület feloszlását és alakítsa meg a *Déldunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesületet* Kaposvár székhellyel, amely Baranya, Somogy; Tolna és Zala vármegyék erdőtisztjeit és vadászait tömörítene össze. A közgyűlés dr. *Polgár Kálmán* ügyészségi alelnök tag határozati javaslatát tévén magáévá, kimondotta, hogy a Baranya-; Somogy-; Tolnamegyei Erdészeti és Vadászati Egyesületet, amely az utóbbi tizenegy év alatt csak az események kényszerítő hatása alatt nem működhetett, nem oszlatja fel,* hanem az egyesületi tevékenységet újból felvenni kívánatosnak és szükségesnek tartja. Miután azonban Kaposvárott m. kir. erdőigazgatóság állíttatott fel, mely Baranya, Somogy; Tolna és Baranya vármegyék területére terjed ki, Zalamegyét is bekapcsolja tevékenységébe; az egyesület székhelyét Kaposvárra teszi át; címét „Dunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesület“-re változtatja meg s az alapszabályokat ily értelmű módosítással ellátva, jóváhagyás végett felterjeszti a m. kir. földművelésügyi miniszter úrhoz.

Ezzel kapcsolatban a közgyűlés a régi választmányának és főképpen *Pánczél Ottó* I. alelnöknek eddigi lelkes tevékenységéért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott és érdemeit jegyzőkönyvben örökíti meg.

Ezek után a közgyűlés az alapszabályok kisebb módosításait tárgyalta le, így kimondta, hogy az alapító tagdíj 100 arany korona, rendes tagsági díj évi 3 arany korona; kimondotta továbbá, hogy a hivatalnokok közé a választmány kebeléből jog-

* A Baranya—Somogy—Tolna vármegyeyi Erdészeti és Vadászati Egyesület feloszlása ügyében nyilván csak az erre a célra egybehívott régi egyesület lehet jogosult, mert hiszen minden egyesület alapszabályszerűen határozza meg feloszlásának körülményeit. Ez alkalommal tehát tulajdonképen a régi Baranya, Somogy, Tolna vármegyeyi erdészeti egyesület új név alatt újra megkezdte működését, amiről igaz örömmel veszünk tudomást.

tanácsos (ügyvéd) is választandó; majd a választások megejtésére tért át.

Az elnöki állás a folyamatban levő tárgyalásra való tekintettel egyelőre betöltetlenül hagyatott s a legközelebbi közgyűlés feladatává tétetett. I. alelnökké egyhangúlag *Konczvald* Ferenc erdőigazgató lett megválasztva, a II. alelnöki állás egyelőre betöltetlen maradt azzal, hogy erre nézve a legközelebbi közgyűlés elé a választmány tegyen javaslatot.

Választmányi tagok lettek: *Baranya vármegye részéről: Almássy* István, *Pánczél* Ottó, *Dokupil* Adolf, *Kolozsváry* Andor, *Hrobáts* József; *Tolnamegyéből: Ulreich* Gyula, *Holtz* János, *Lux* Zoltán; *Somogy megyéből: Csik* Gyula *Fuhrmann* Antal, dr. *Polgár* Kálmán, *Vető* Gyula, *Pető* Andor, *Ajtay* Viktor, *Metzli* Kamil; *Zalamegyéből: Biloveszky* Béla, *Tomka* Kálmán, *Schmidt* Zsigmond, *Mihalovics* Sándor, *Bogyay* Gyula. A választások után *Konczvald* Ferenc I. alelnök elfoglalva az elnöki székét, megköszönte a beléje helyezett bizalmat és ígéretet tett, hogy mindenkor a legjobb tudása szerint fogja szolgálni az egyesület érdekeit. Az indítványok során javasolta, hogy az egyesületi élet érdekében évente legalább kétszer megfelelő kiadvány jelentessék meg, ily értelmű tervezet előterjesztésére a választmány utasítottatott.

A közgyűlés után nyomban megtartott választmányi ülésen titkárrá *Vető* Gyula erdőfelügyelőt, pénztárossá *Ajtay* Viktor erdőmérnököt, jogtanácsossá dr. *Polgár* Kálmán ügyészségi alelnököt választották meg.

Egy ezeréves magyar szó az erdőgazdaságban. A múlt század utolsó negyedének nagy úttörői, mikor a magyar erdészeti irodalmat megteremtették, nagy feladat előtt állottak, úgy szólván a semmiből kellett előteremtetniök a magyar erdészeti nyelvet. Kazinczyék nyelvújító feladatával állván szemközt, nem csoda, ha szintén beleestek az ő hibáikba. Így születtek meg a térecs, állab, ergettyű, csuszornya, ültönc, ertvény, vetényülés stb. kifejezések.

Vadas Jenő, ki mesterének, *Herrmann* Ottónak a nyomán indulva lelkesen kereste az erdészeti körébe vágó törölmetszett magyar kifejezéseket — már újabb generáció gyermeke.

S bizony erdészeti nyelvünk a tagadhatatlan javulás dacára is manapság nem dicsekedhetik vele, hogy mindenben megfelel az egészséges magyar nyelvérzék követelményeinek.

Annál inkább megörültem, hogy egy tősgyökeres, mondhatnám ezeréves multa visszatekintő erdészeti kifejezésnek jöttem nyomára.

A mátravidéki favágó „nyilas“-nak nevezi egy-egy favágó munkáscsoport részére kijelölt keskeny erdőpásztát. Eleitől fogva tetszett nekem ez a zamatos magyar ízű kifejezés, magyarázatára s eredetére azonban csak most jöttem rá Tagányi Oklevéltárának böngészése közben.

Tagányi szerint a régi erdőközösség idejében kivágásra kerülő erdőket a községi gazdák számának megfelelő egyenlő részekre osztották s a lakosság sorshúzás útján kapta egyik vagy másik erdőrészt. A sorshúzásnál rövidebb, hosszabb, vagy talán megszámozott nyílvevesszőket húztak ki a régi idők magyarjai s innen a sorshúzást „nyílvonás“-nak, nyílvetésnek (németül looswerfen) a nyílvonás útján kapott erdőt pedig nyíl-erdőnek, nyílas erdőnek nevezték. Kétségtelen, hogy a mostani „nyílas“ elnevezés is innen származik, mert a Mátra alján pl. a summások az aratás előtti sorshúzást szintén nyíllazásnak nevezik.

Régi erdészeti okleveleink latin- vagy németnyelvűek lévén, csak egy 1738-ból származó magyar oklevélben található fel először ez a kifejezés.

Torda vármegyében egy erdei kihágási tárgyalás alkalmával idősb Biró János, fiskális jobbagy így vall:

„Én tulajdon az magam nyíl erdőmben találtam egy alkalmatlansággal és Grabaricsné asszonyom szekereit“.

Régebbi okleveleinkben azonban a kifejezés német megfelelőjére akadunk. Így a fraknoi és kismartoni erdősznek 1578-ból származó leírásában azt olvashatjuk: „und da ainer oder ander mit alle jahr in seinem luss maisst, mag er den nach seiner gelegenhait haien“.

Ahol is a „luss“ kifejezés a mai das Loos = sors, nyíl, sorjegynek, a szövegben specialiter a nyílas, nyílaserdő kifejezésnek felel meg. (A maisst ige a ma is élő der Maise=pagony szóból következtetve, valószínűleg erdőlést, favágást jelent.)

Az első írásbeli nyom tehát csak 1578-ból származik, tekintve azonban, hogy a sorsolásnál a nyílhúzás nagyon-nagyon régi eredetű lehet, s szinte az ősmagyarok életébe nyúlik vissza, bátran felelhetjük, hogy a „nyílas“ kifejezés ezerszázéves multtal dicsekedhetik.

Kedves dolog volna, ha kartársaink ezt a tősgyökeres magyar kifejezést máshol is meghonosítanák, ahol pedig ismerős, nem engednék, hogy feledésbe menjen, s hogy a parti, lénia, s egyéb Isten tudja honnan került idegen szó jogos helyéről kiszorítsa.

Tóth Bódog, erdőmérnök.

A „Le Matin“ cikke a francia erdőgazdasági politika feladatairól.

„Az erdők jogellenes, visszaélészerű kihasználása megérdemli az állam figyelmét.

Egy általános enquete-nek kell meghatározni az erdők kihasználásának mértékét.

Sok szó esik a letarolt erdőkről, azok visszaéléses kihasználásáról, vandál kezeléséről. A sajtó konkrét eseteket hoz fel s felhívja a figyelmet azokra a végzetes következményekre, melyek az ilyen kezelésből származnak. A közvélemény megmozdul. Valóban fenyeget az erdőpusztítás veszélye? és csakugyan közbe kell lépni?

Talán túlzás is van a dologban. Sok jóhiszemű nem szakember előtt a legésszerűbb és legjobban vezetett vágások, — melyek célja az erdők felújulása, vagy magról való felújítása — szörnyű és rendszeres pusztításként tűnnek fel. De talán túlsok birtokos is kényszerülve van realizálni erdeiben fekvő tőkét. A dolog nem volna éppen meglepő. Az erdők értéke a háború óta nagyot emelkedett. Az erdő jelentékeny tőkét képvisel, melynek hozadéka talán jóval alacsonyabb az ingó értékénél. Még ha a szükség nem kényszerítené is, nagy a kísértés a birtokosokra pénzre tenni a fatőkét, melyet egy hosszú, takarékos, mult felhalmozott. Sokféle érdek fűződik bizonyos erdészeti egyensúlyhoz. Eltekintve a jótékony befolyástól, melyet nagyobb erdőségek a klímára, a források táplálására, a vizek járására gyakorolnak, eltekintve még a különleges védelemtől, melyet a hegyoldalakon a csuszamlásokra mindig hajlamos föld megkötésével gyakorolnak és megvédik a kultúrált földeket, sőt községeket a buckák homokjának eltemetésétől; nincsen valamelyes kiterjedésű erdőség, melynek jogellenes* kihasználása zavarólag ne hatna a vidék iparára, a helyi szükségletekre, a munkabérekre. Veszélyeztetve van-e az egyensúly a jelen körülmények között? Értesüléseink szerint úgy látszik megingott ez az Alpes-Plateau Central és Ile de France némely vidékein. Mindazonáltal, mielőtt helyreállítására javaslatot tennénk, elkerülhetetlennek látjuk, hogy egy általános és közvetlen ankét állapítsa meg a baj kiterjedését.

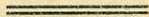
Az állami beavatkozás bonyolult és kényes problémája a magán erdőgazdálkodás vitelébe már régóta felhívta figyelmünket. Már 1918—1919-ben kifejtettük erdőgazdasági politikánkat, melyhez a parlament is hozzájárult, megszavazván a

* Okszerűtlen.

védezőre vonatkozó 1922 április 28-iki törvény** Megkülönböztettük a közérdeket a több-kevésbé határozatlanul megállapított gazdasági érdektől. Az 1922. évi április hó 28-iki törvény speciális kezelés alá rendeli mindazon erdőket, melyek fentartása, a hegyek és lejtők talajának megkötése s a vizek és homok általi elárasztás megakadályozására szükséges. A védekezés és védelem közérdek s ennek meg kell előznie a magánérdeket. Nem így a dolog a gazdasági érdekeket illetőleg. Kétségtől az erdők gazdasági érdeke elvitathatatlan, annak fontosságát tagadni nem lehet, de ez a fontosság is változik egyik-másik helyen és különbözőkép értékelendő. A közigazgatási önkénytől óvakodni kell. Mielőtt bele akarnánk nyúlni mélyen a magántulajdonba, előbb jogosan követelhetnénk az államtól, hogy léptessen előbb életbe olyan rendszabályt, mely hivatva lesz a sarjerdőgazdaság megszüntetésével a haszonfatermelés emelését, a községi erdők erdészeti igazgatás alá helyezését biztosítani, melyet az erdészeti kódex 90. §-nak szabad-elvű alkalmazása a közigazgatás gyámkodása alól kivont.

De ezek a rendszabályok nem mind alkalmasak közvetlen eredmény elérésére. Ha az ankét súlyos gazdasági veszélyt állapít meg, úgy szükség lenne közbelépni, hogy az még súlyosabbá ne váljék és talán akkor megokolttá válnék a törvényhozás részére, hogy kiterjessze a törvény által a közigazgatásra ruházott jogot, a véderők osztályozására nézve.“ (V.)

(Dr. Chauveau. Cote-d'or senator.)

** Felkértük e sorok íróját, hogy alkalmilag ezt a törvényt is ismertesse.

**Az „Erdészeti Lapok“ 1925. évi V. füzetének
HIRDETÉSEI.**

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajtaival szedett hirdetés milliméterenkint 2500 korona. (Egyszeri megjelenés mellett egész oldal 400.000 K.) Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajtaival szedett hirdetések másfélszeres egy-ségárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Apróhirdetéseknél egy szó 1500 K, álláskeresleti hirdetéseknel 700 K. Külön mellékletek megegyezés szerint.

Magyar Erdőbirtokosok Faértékesítő Részvénytársasága

Budapest IX, Calvin-tér 7. sz.

Elvállalja termelt, tövönálló vagy feldolgozott fakészletek bizományi értékesítését, vesz és elad bármily mennyiségű tűzifát és fűrészelt anyagokat. Értékesítési kérdésekben készséggel áll az erdőbirtokos és erdőtiszt urak rendelkezésére.

(2 XII. 5.)

Erdőőri és vadőri iskolát végzett 22 éves egyén, kitűnő bizonyítvánnyal, több évi gyakorlattal, állást keres azonnali belépésre. Cím a kiadóhivatalban. (11. III. 1.)

Erdőőr kerestetik a tápiószecsői (Pest megye) uradalomba. (10. I. 1.)

32 éves, okleveles erdőmérnök erdőgazdaságnál állást keres. Állást bármikor elfoglalhatja. Szíves megkereséseket Enghy Endre, Artánd, Bihar megye címre kér. (12. I. 1.)

DR. LAMM ANTAL

FENYŐMAGPERGETŐGYÁRA

KÖRMEND

Sürgőnycim: DR. LAMM, KÖRMEND

LEGMAGASABB CSIRAKÉPESSÉGŰ
TÚLEVELŰ-, LOMBFA-, GYÜMÖLCS- ÉS SPECIÁLIS
KÜLFÖLDI MAGVAK
KAPHATÓK A LEGMEGBIZHATÓBB
MINŐSÉGBEN

(4. XII. 8.)

Cégem 1918 óta fennáll és gyáram 1923-ban modern berendezéssel újonnan lett felépítve, mely nem tévesztendő össze más céggel.

Allást keres folyó évi október elsejére, esetleg előbbi belépésre, Felvidékről menekült, 47 éves, családos, róm. kath. válású, 4 középiskolát és a vadászterdei erdőőri szakiskolát végzett erdész, ki a csemetenevelés, felújítás, gyérités, becslés, kihasználás, erdőberendezési és irodai munkákban 23 évi gyakorlattal és erről kitűnő bizonyítványokkal rendelkező jó szakember és jó vadász is. Mezőgazdálkodással is foglalkozott. Szorgalmas, erélyes, feltétlen józanéletű és becsületes. Állandó és szerény megélhetést biztosító, ezidőszerinti állásánál önállóbb állásra vágyik, hol munkásságát és becsületességét értékelnék és megbecsülnék. Kívánatra személyes bemutatkozásra is jelentkezhethet. Szíves megkereséseket az Erdészeti Lapok kiadóhivatalába, Budapest, Alkotmány-u. 6. sz. „Erdész” jelígre kér. (6. III. 3.)

Megvételre keresem a következő könyveket: Arató és Boros népies erdészeti munkái, Bedő: A magyar állam erdőségei, Belházy: Vadászati ismeretek, Bund: Értekezések az erdőrendezés köréből, Cséti: Földméréstan, Szabó: Középitésstan, Fekete: Erdőbecslésstan, Tomcsányi: Erdei facsemeték nevelése, Vadas: Az akadémia története, Engel: Magyarország fakereskedelme. Erdészeti segédtablák. Tóth Bódog erdőmérnök. Szentdomonkos, Bükkszenterzsébet. (9. II. 1.)

VUK M. ÉS FIAI BUDAPEST

FATERMELŐK ÉS FAKERESKEDŐK

ALAPÍTTATOTT: 1847

Vásárolnak tölgydongafa-, talpfa-, vagy tűzifatermelésre alkalmas erdőket tővön és feldolgozott fakészleteket.

Iroda: V. kerület, Kálmán-utca 10.

Fatelep: V. kerület, Váczi-ut 160.

(1. VI. 3.)

VIZI JENŐ KÖRMENDI FENYŐMAGPERGETŐGYÁRA

KÖRMEND (VAS MEGYE)

Ajánl a legolesőbb napiáron szavatolt magas csiraképességű erdei, fekete-, lúe-, vörös- stb.

fenyőmagvakat, továbbá frisstermésű akác-, juhar-, kőrís-, gledics-, éger- stb.

lombfamagvakat, mint frisstermésű alma-, körte-, cseresznye-, mahalob-, myrabolán- stb.

gyümölcsmagvakat

Fenyőmagpergetőtelepünk, mint ilyen, a legnagyobb Magyarországon

Nagyobb szükséglet esetén külön előnyös árajánlattal szolgálunk

Távíratí cím: „Vízí, Körmend“

(3. IX. 9.)

Egy húszéves, nőtlen, erdőőri és vadőri szakiskolát végzett erdőőr, jóbizonyítvánnyal rendelkezik, állást keres. Rósa András Nyiregyháza, Sóstó erdő. (5. V. 3.)

Jeles gimnáziumi érettségivel és kitűnő erdőőri szakvizsgával bíró erdőőr erdészeti középállást keres. Szíves megkereséseket a kiadóhivatal továbbít. Csermák János, érsekuradalmi erdőőr, Kalocsa, Erdőhivatal. (7. III. 3.)

Mágócsy—Dietz—Fekete: „Erdészeti Növénytanának“ II. részét megvenném. Ajánlatokat a könyv árának és állapotának megjelölésével a kiadóhivatalba kérek. (8. I. 1.)

Az „Erdészeti Lapok“ 1925. évi V. füzetének tartalma:

	Oldal
<i>Czillinger János</i> : Még egy szó a királyi erdőfelügyelőségek elhantolásához	147
<i>Tóth Bódog</i> : Erdőgazdaságunk mai mérlege	149
<i>Dr. Weisz Leó</i> : Erdőgazdasági életkérdések (Befejező közlemény)	156
<i>Hermann Emil</i> †	165
<i>Irodalom: Könyvismertetés.</i>	
<i>Rubner Konrád dr.</i> : Die Pflanzengeographischen Grundlagen des Waldbaus (B)	166
<i>Különlélek</i> Személyi hírek — Halálozás. — Tudósítás a dunai „Állandó Vizügyi Műszaki Bizottság“ meráni üléséről. — A „Dunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesület“ megalakulása: — Egy ezeréves magyar szó az erdőgazdaságban. (Tóth Bódog) — A „Le Matin“ cikke a francia erdőgazdasági politika feladatairól. (Dr. Chauveau. Cote-d'or senator)	167
<i>Hirdetések</i>	I—V

